

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Predictive Analysis of the Impacts of Restoration on the Qualitative Enhancement of Ecotourism (Case Study: Qasemov Mansion in Bandar Anzali)

M.Hashemi koli ^{1*}, H. Rashid Kalouyer ²

¹ Department of Architectural Engineering, Faculty of Technical and Engineering, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

² Associate Professor Department of Architecture, Faculty of Technical and Engineering, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 2025/02/15

Revised: 2025/04/21

Accepted: 2025/04/21

Keywords:

Restoration

Ecotourism

Revitalization of Historical Building

Tourism Quality Enhancement

Qasemof Mansion

Bandar Anzali

*Corresponding author:

✉ mohammad.hashemi1440@gmail.com

Doi: [10.52547/joc.15.60.6](https://doi.org/10.52547/joc.15.60.6)

ORID:0009-0002-1494-6895

ABSTRACT

Background and Theoretical Foundations: The restoration of historical contexts not only helps preserve cultural identity but also has a positive impact on attracting tourists and developing the tourism industry. Research indicates that restoring these contexts can strengthen social, economic, and cultural dimensions while enhancing urban identity. Ecotourism, which focuses on providing tourists with experiences in natural and cultural environments with minimal damage, can play a significant role in economic development and improving social quality of life, especially in areas with historical contexts. The restoration of these contexts contributes to the growth and expansion of tourism and improves urban and social life quality. The primary objective of this research is to analyze the impacts of restoration on enhancing the quality of ecotourism in the Qasemov Mansion in Bandar Anzali.

Methodology: This research is applied and of a descriptive-analytical, scientific-comparative, and correlational nature. Data were collected using both library and field methods. Initially, library resources were used to examine the theoretical framework, and then a questionnaire was employed to assess the impacts of restoration in five different dimensions. The statistical population consisted of 210 local and non-local business owners and residents. Data were analyzed using SPSS software, and the results from statistical analyses, including descriptive analysis, Pearson and Spearman correlation analysis, regression analysis, and ANOVA test, were examined to determine the significance of the relationship between restoration and the enhancement of ecotourism.

Findings: In this study, five different indicators of the impacts of restoration on ecotourism were examined. Descriptive analysis results show that over 80% of respondents emphasized the impact of restoration on public awareness, economic and social effects, physical and infrastructural impacts, tourist attraction, and the preservation of the historical identity of the building. Additionally, Pearson and Spearman correlation analyses showed a positive and significant relationship between restoration and the improvement of ecotourism quality, with a Pearson correlation coefficient of 0.849 and a Spearman coefficient of 0.842 confirming the positive impact of restoration. Regression analysis also indicated a significant effect of restoration on ecotourism. Furthermore, the ANOVA test confirmed the significant impact of restoration on various aspects of ecotourism.

Conclusion: The restoration of the Qasemov Mansion in Bandar Anzali, while preserving its historical identity, has had a positive impact on attracting tourists and improving social, economic, and cultural indicators. Statistical analyses confirm a significant relationship between restoration and the enhancement of ecotourism, and these results can serve as a model for the sustainable development of tourism.

NUMBER OF TABLES

8

NUMBER OF FIGURES

7

NUMBER OF REFERENCES

29

مقاله پژوهشی

تحلیل پیش‌بینی تأثیرات مرمت بر ارتقاء کیفی گردشگری بوم‌گرا (مطالعه موردی: عمارت قاسم اوف در بندر انزلی)

محمد هاشمی کلی^{۱*}، حجت‌الله رشید کلویر^۲^۱ گروه مهندسی معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.^۲ دانشیار گروه معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

پیشینه و مبانی نظری پژوهش: مرمت بافت‌های تاریخی نه تنها به حفظ هویت فرهنگی کمک می‌کند، بلکه تأثیرات مثبتی بر جذب گردشگران و توسعه صنعت گردشگری دارد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که مرمت این بافت‌ها می‌تواند ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را تقویت کرده و هویت شهری را تقویت کند. گردشگری بوم‌گرا که به تجربه گردشگران در محیط‌های طبیعی و فرهنگی با کمترین آسیب توجه دارد، می‌تواند به‌ویژه در مناطق با بافت‌های تاریخی، نقش مهمی در توسعه اقتصادی و بهبود کیفیت زندگی اجتماعی ایفا کند. مرمت این بافت‌ها به رشد و توسعه گردشگری و ارتقای کیفیت زندگی شهری و اجتماعی کمک می‌کند. هدف اصلی این پژوهش، تحلیل تأثیرات مرمت بر ارتقاء کیفیت گردشگری بوم‌گرا در عمارت قاسم‌اوف بندر انزلی است.

روش‌شناسی: این پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی-تحلیلی، علمی-مقایسه‌ای و همبستگی است. داده‌ها از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شدند. در ابتدا، برای بررسی چارچوب نظری از منابع کتابخانه‌ای استفاده شد و سپس با پرسشنامه تأثیرات مرمت در پنج بُعد مختلف بررسی گردید. جامعه آماری شامل ۲۱۰ نفر از کسبه و ساکنین بومی و غیربومی بود. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند و نتایج حاصل از تحلیل‌های آماری شامل تحلیل توصیفی، تحلیل همبستگی پیرسون و اسپیرمن، تحلیل رگرسیون و آزمون مقایسه میانگین‌ها (آنووا)، جهت رابطه معناداری میان مرمت و ارتقای گردشگری بوم‌گرا مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌ها: در این پژوهش، پنج شاخص مختلف تأثیرات مرمت بر گردشگری بوم‌گرا مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل توصیفی نشان می‌دهد که بیش از ۸۰٪ از پاسخ‌دهندگان تأثیر مرمت بر آگاهی عمومی، تأثیرات اقتصادی و اجتماعی، تأثیرات کالبدی و زیرساختی، جذب گردشگران و حفظ هویت تاریخی بنا را تأکید کرده‌اند. همچنین، تحلیل‌های همبستگی پیرسون و اسپیرمن رابطه مثبت و معناداری میان مرمت و ارتقای کیفیت گردشگری بوم‌گرا نشان داده است، به‌طوری‌که ضریب همبستگی پیرسون ۰/۸۴۹ و ضریب اسپیرمن ۰/۸۴۲ تأثیر مثبت مرمت را تأیید می‌کند. تحلیل رگرسیون نیز نشان‌دهنده تأثیر معنادار مرمت بر گردشگری بوم‌گرا است. علاوه بر این، آزمون آنووا تأثیر معنادار مرمت بر جنبه‌های مختلف گردشگری بوم‌گرا را تأیید می‌کند.

نتیجه‌گیری: مرمت عمارت قاسم‌اوف بندر انزلی با حفظ هویت تاریخی، تأثیر مثبتی بر جذب گردشگران و بهبود شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی داشته است. تحلیل‌های آماری، رابطه معنادار میان مرمت و ارتقای گردشگری بوم‌گرا را تأیید می‌کند و این نتایج می‌تواند الگویی برای توسعه پایدار گردشگری باشد.

واژگان کلیدی:

مرمت

گردشگری بوم‌گرا

احیاء بنای تاریخی

ارتقاء کیفی گردشگری

عمارت قاسم اوف

بندر انزلی

*نویسنده مسئول

✉ mohammad.hashemi1440@gmail.com

Doi: 10.52547/joc.15.60.6

ORID:0009-0002-1494-6895

مقدمه

امروزه گردشگری به عنوان یکی از عوامل کلیدی در تبادل فرهنگی و توسعه اقتصادی جهانی شناخته می‌شود [۱]. این صنعت نقش برجسته‌ای در بهبود زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی ایفا کرده است و همزمان از طریق حفظ و احیای میراث فرهنگی و تاریخی، به توسعه پایدار کمک می‌کند [۲]. مرمت و احیای بناهای تاریخی، به‌ویژه در مناطق گردشگری، نه تنها به حفظ ارزش‌های فرهنگی و تاریخی کمک می‌کند بلکه از طریق جذب گردشگران، اقتصاد محلی را تقویت کرده و تعاملات اجتماعی و فرهنگی را ارتقاء می‌بخشد [۳]. در مناطقی که بناهای تاریخی مهم اما کم‌تر شناخته‌شده‌ای وجود دارد، احیای این بناها می‌تواند به عنوان محرکی قوی برای رشد پایدار گردشگری مطرح شود [۴].

صنعت گردشگری به عنوان یکی از حوزه‌های مهم مطالعات بین‌رشته‌ای، مورد توجه کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد، این حوزه ظرفیت ایجاد فرصت‌های نوین اقتصادی و اجتماعی را داراست و می‌تواند به تحقق اهداف ملی و منطقه‌ای کمک نماید [۵]. زمانی که یک جامعه به مقصد گردشگری تبدیل می‌شود، عواملی همچون کیفیت زندگی مردم، ارزش‌های فرهنگی، نگرش‌ها، اشتغال، الگوهای رفتاری و مولفه‌های اقتصادی تحت تأثیر قرار می‌گیرند [۶]. در این راستا، بندر انزلی در استان گیلان با جاذبه‌های طبیعی و تاریخی خود، ظرفیت بالایی برای توسعه گردشگری بوم‌گرا دارد. این شهر به عنوان یکی از مقاصد مهم گردشگری شمال ایران، به‌ویژه در زمینه گردشگری بوم‌گرا، نیازمند مرمت آثار تاریخی خود می‌باشد تا بتواند به عنوان عاملی مؤثر در جذب و بهبود کیفیت خدمات گردشگری نقش‌آفرینی کند [۷].

در سال‌های اخیر، بازسازی بناهای تاریخی به عنوان راهکاری اثربخش برای حفظ ارزش‌های فرهنگی و تاریخی و در عین حال ارتقاء کیفیت زندگی جوامع محلی مطرح شده است [۸]. یکی از نمونه‌های بارز این بناها، عمارت قاسم‌وف در بندر انزلی است. این ساختمان که نمایانگر بخشی از تاریخ و فرهنگ منطقه است، می‌توان گامی اساسی در رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این منطقه باشد و به بهبود کیفیت گردشگری و جذب گردشگران داخلی و خارجی کمک کند.

با توجه به اهمیت حفظ بناهای تاریخی و تأثیر آن‌ها بر تقویت هویت فرهنگی و توسعه اقتصادی، انجام پژوهش‌هایی که به بررسی تأثیرات مرمت بر بهبود گردشگری بوم‌گرا می‌انجامد، بیش از پیش نمایان است. این مطالعه می‌تواند الگویی برای مدیریت و مرمت سایر بناهای تاریخی فراهم کند و آگاهی عمومی را نسبت به اهمیت حفاظت از میراث فرهنگی کشور افزایش دهد. مرمت عمارت قاسم‌وف، با در نظر گرفتن ویژگی‌های منحصر به فرد این بنا و موقعیت مکانی آن، فرصتی ارزشمند برای ارزیابی تأثیر مرمت بر توسعه پایدار گردشگری است.

هدف اصلی این پژوهش، تحلیل و پیش‌بینی تأثیرات مرمت بر ارتقاء کیفی گردشگری بوم‌گرا در عمارت قاسم‌وف بندر انزلی است. این پژوهش به دنبال بررسی ارتباط بین مرمت بناهای تاریخی و بهبود کیفیت گردشگری، همچنین تأثیرات اجتماعی و اقتصادی آن بر کسبه و ساکنین منطقه می‌باشد. سؤالات اصلی این پژوهش عبارتند از:

۱. تأثیرات مرمت بر ارتقاء کیفیت گردشگری بوم‌گرا در عمارت قاسم‌وف بندر انزلی تا چه حد قابل سنجش است؟
 ۲. چگونه احیای بنای تاریخی عمارت قاسم‌وف بندر انزلی می‌تواند بر تعاملات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کسبه و ساکنین تأثیرگذار باشد؟
- این پژوهش به منظور پاسخ به این سوالات ابتدا به بررسی پیشینه و مبانی نظری می‌پردازد و در ادامه نیز توضیحات مختصری از منطقه مورد مطالعه مطرح می‌گردد. پس از مشخص نمودن محدوده مورد پژوهش، به بررسی روش کار و تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته خواهد شد. در نهایت یافته‌های تحقیق در دو بخش (توصیفی و تحلیلی) مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

۱. پیشینه

اهمیت ارتقاء گردشگری و نقش مرمت در آن، همواره مورد توجه پژوهشگران در کشورهای مختلف، از جمله ایران قرار گرفته است. این پژوهشگران تأثیرات ارتقاء گردشگری را در ابعاد مختلف سنجیده و ارزیابی کرده‌اند.

نیکدست و همکاران (۱۴۰۲) به تحلیل فرسودگی بافت‌های تاریخی ایران و ناتوانی نهادهای فنی اجرایی در مرمت این بافت‌ها پرداخته‌اند. آن‌ها تأکید کرده‌اند که مرمت و احیای بافت‌های تاریخی می‌تواند تأثیر مستقیمی بر سه متغیر مشارکت، اعتماد و انسجام اجتماعی داشته باشد که هر یک از این متغیرها در تقویت سرمایه اجتماعی نقش مهمی ایفا می‌کنند. همچنین بر اهمیت ارائه تسهیلات در فرآیند احیا و مرمت بافت‌های تاریخی و بهره‌گیری از مشارکت مردم بومی در برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های مرتبط با حفظ و احیای این بافت‌ها برای توسعه مرمت در شهرهای تاریخی تأکید شده است [۹].

حق‌لسان و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی تأثیر گردشگری بر توسعه شهری از منظر اقتصادی در شهرستان بستان‌آباد پرداخته‌اند. در این پژوهش، صنعت گردشگری به عنوان یکی از صنایع کلیدی و تأثیرگذار در توسعه شهری معرفی شده است. ارتقای این صنعت فرصتی ارزشمند برای رشد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و حتی سیاسی مردم بومی منطقه محسوب می‌شود. بر همین اساس، حفظ و احیای بافت‌های تاریخی به عنوان یکی از اهداف اساسی و اقدامات کلیدی برای جذب گردشگر و توسعه این صنعت ضروری دانسته شده است [۱۰].

کاشانی‌جو (۱۴۰۱) کالبد‌های فضای شهری را به عنوان نمادی از پویایی زندگی شهری معرفی کرده و حفظ آثار تاریخی و طبیعی هر شهر را عاملی مؤثر در بهبود کیفیت زندگی اجتماعی افراد بومی می‌داند. وی یکی از راهبردهای ارتقای کیفیت محیطی را بهبود زندگی اجتماعی افراد دانسته و

گردشگری می‌دانند. علاوه بر تلاش مسئولان، بر نقش کلیدی مشارکت مردم در حفظ این آثار تأکید کرده و آن را عاملی مؤثر در دستیابی به این هدف معرفی کرده‌اند [۱۶].

با توجه به پژوهش‌های پیشین، می‌توان نتیجه گرفت که مرمت و احیای بافت‌های تاریخی از مهم‌ترین گام‌ها برای توسعه صنعت گردشگری می‌باشد. در این پژوهش نیز پیش‌بینی می‌شود که مرمت بافت تاریخی عمارت قاسم‌وف در بندر انزلی تأثیری مستقیم بر کیفیت گردشگری آن منطقه داشته و به ارتقای آن منجر شود.

۲. مبانی نظری

۲-۱ توسعه صنعت گردشگری بوم‌گرا

گردشگری بوم‌گرا به‌عنوان یکی از شاخه‌های اصلی گردشگری پایدار، بر تجربه مستقیم گردشگران در محیط‌های طبیعی و فرهنگی با کمترین تأثیر منفی تأکید دارد. این صنعت با حفظ منابع طبیعی و تقویت جوامع محلی، فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی چشمگیری را ایجاد می‌کند [۱۷]. رشد و توسعه توریسم در شهرهای مختلف از گذشته تاکنون اهمیت بالایی داشته است. در هفتاد سال اخیر، این رشد و توسعه در جوامع بین‌المللی به عواملی نظیر افزایش درآمد افراد بومی، افزایش زمان اوقات فراغت پس از کار، پیشرفت در حوزه حمل‌ونقل شهری و طولانی‌تر شدن مدت اقامت در مناطقی با جاذبه‌های گردشگری وابسته بوده است. این عوامل در کنار یکدیگر زمینه‌ساز توسعه صنعت گردشگری در جوامع مختلف شده‌اند [۱۸]. یکی دیگر از عوامل مهم جذب گردشگر و توسعه این صنعت، وجود بافت‌های تاریخی است که امکان بازدید و استفاده را برای توریست‌ها فراهم می‌کند. این بافت‌ها نه تنها از نظر زیبایی‌شناسی و هویتی برای شهر اهمیت دارند، بلکه به‌عنوان یک شاخص شهری انگیزه‌های گردشگری را تقویت می‌کنند [۱۹]. توسعه گردشگری به معنای گسترش این صنعت از طریق استفاده بهینه از منابع موجود است؛ به‌طوری که این توسعه بتواند به تمامی نیازهای اقتصادی، فرهنگی، و اجتماعی جامعه پاسخ داده و در عین حال با رعایت اصول زیست‌محیطی، هویت فرهنگی و رفاه مردم بومی و گردشگران را به شکل پیوسته و متوازن حفظ کند. در این صورت، گردشگری می‌تواند نقش مؤثری در پیشرفت و توسعه ایفا نماید [۲۰].

۲-۲ ارتقاء کیفی صنعت گردشگری بوم‌گرا

ارتقاء کیفیت در اکوتوریسم نیازمند توسعه استانداردهای خدمات، حفاظت بهتر از منابع طبیعی و تاریخی و ارائه تجربیات منحصر به فرد به گردشگران است [۲۱]. عوامل متعددی می‌توانند بر ارتقاء کیفیت این صنعت تأثیرگذار باشند. یکی از این عوامل، وجود بافت‌های تاریخی و طبیعی است که به‌عنوان نخستین جذابیت‌ها برای گردشگران محسوب می‌شود. بسیاری از این بافت‌ها به دلیل قدمت زیاد، نیازمند مرمت، حفظ و نگهداری هستند. با این

تأکید می‌کند که این هدف در شهرهای تاریخی تنها با حفظ و احیای بافت‌های کهن امکان‌پذیر است [۱۱].

شاطری وایقان و همکاران (۱۳۹۹) مرمت بافت‌های تاریخی شهری را در دوره‌های مختلف زمانی و با محوریت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی، عاملی برای هویت‌بخشی و رشد و توسعه شهری معرفی کرده‌اند. آن‌ها مرمت شهری این بافت‌ها را یکی از تأثیرگذارترین و مهم‌ترین عناصر در حوزه مرمت معاصر دانسته و بر اهمیت آن به‌دلیل تأکید بر شخصیت و هویت هر شهر، منطقه و جامعه تأکید کرده‌اند [۱۲].

احدزاد روشنی و همکاران (۱۳۹۹) بازآفرینی بافت‌های تاریخی را عاملی مهم در نمایش روح زندگی شهری و تقویت فعالیت و سرزندگی مردم منطقه دانسته‌اند. آن‌ها ضمن تأکید بر اهمیت اقتصاد در صنعت گردشگری، به رابطه میان صنعت گردشگری و احیای بافت‌های تاریخی از منظر اجتماعی و فرهنگی اشاره کرده‌اند. به باور ایشان، احیا و مرمت این بافت‌ها علاوه بر تأثیر بر اشکال فیزیکی شهری و مکان‌ها، در رشد و ارتقای فعالیت‌های مرتبط با صنعت گردشگری نیز نقش مؤثری دارد. همچنین حس تعلق به مکان را به‌عنوان یکی از نخستین نتایج مرمت و بازآفرینی بافت‌های تاریخی در میان افراد بومی مطرح کرده‌اند [۱۳].

لطفی (۱۳۹۹) بافت‌های تاریخی و کهن را به دلیل دارا بودن عناصر ارزشمند تاریخی، مکان‌هایی مناسب برای ایجاد ارتباطات در ساختار شهری دانسته است. وی با تأکید بر اهمیت این بافت‌ها، آن‌ها را گنجینه‌هایی ارزشمند و تأثیرگذار در معماری و شهرسازی معرفی کرده که نقش بسزایی در جذب گردشگر دارند. به باور او، جذب گردشگر علاوه بر تأمین هزینه‌های لازم برای حفظ این بافت‌های تاریخی، می‌تواند زمینه‌ساز تحرک اقتصادی و ارتقای اجتماعی و فرهنگی در میان افراد بومی باشد [۱۴].

اسکندرزاده (۱۳۹۶) بافت‌های تاریخی را به‌عنوان هسته‌های اصلی شکل‌گیری جوامع بشری در طول تاریخ، از منظر میراث فرهنگی و تأثیر آن بر منظر بومی بسیار حائز اهمیت دانسته است. وی بر این باور است که دستیابی به اهداف توسعه صنعت گردشگری از یک سو و احیا و مرمت بافت‌های تاریخی از سوی دیگر، به بازنمایی ارزش‌های فرهنگی در جوامع مختلف کمک می‌کند. او نتیجه‌گیری کرده است که گردشگری می‌تواند فرصتی بزرگ برای رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باشد و تأثیر آن بر بافت‌های بومی، شرایط لازم برای مرمت و احیای این بافت‌های تاریخی را فراهم می‌آورد [۱۵].

اسکندری مقدم و همکاران (۱۳۹۵) صنعت گردشگری را یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر اقتصاد و رشد اجتماعی معرفی کرده‌اند. به باور آن‌ها، توسعه این صنعت می‌تواند به تولید ثروت، ایجاد پویایی، رشد محیط شهری، بهبود اقتصاد بومی و تقویت ارزش‌های ملی منجر شود. آن‌ها حفظ و نگهداری بافت‌های تاریخی و ارزشمند را یکی از اصلی‌ترین راه‌های توسعه

قدمت تاریخی و قابلیت‌های بالقوه در توسعه گردشگری بوم‌گرا صورت گرفته است.

برای جمع‌آوری اطلاعات میدانی، پرسشنامه‌ای در پنج بُعد (شناخت و آگاهی عمومی از بنا، تأثیرات اقتصادی و اجتماعی مرمت، تأثیرات کالبدی و زیرساختی مرمت، جذب بازدیدکنندگان و گردشگران، حفظ هویت تاریخی و فرهنگی در مرمت) طراحی شده است که روایی پرسشنامه توسط گروهی از اساتید و پژوهشگران معماری و گردشگری بررسی و تأیید شده است، جامعه آماری پژوهش از کسبه و ساکنین بومی و غیر بومی محدوده مورد مطالعه می‌باشد و حجم نمونه تعداد ۲۱۰ نفر می‌باشد انتخاب این نمونه‌ها به صورت هدفمند انجام شده است تا تنوع دیدگاه‌های موجود در جامعه آماری به طور مناسبی نمایان شود. نسبت توزیع پرسشنامه بین افراد بومی و غیر بومی در جدول (۱) نمایش داده شده است.

جدول ۱: نسبت توزیع پرسشنامه

گروه	تعداد	درصد
بومی	۱۶۷	۷۹/۵
غیر بومی	۴۳	۲۰/۵
کل	۲۱۰	۱۰۰

(منبع: نگارنده)

در ادامه داده‌های بدست آمده از پرسشنامه به صورت کمی و نرم افزار SPSS شده تا پایایی و صحت پرسشنامه طراحی شده و مقدار آلفای کرونباخ آن مورد بررسی و تایید قرار گیرد، لذا آلفای کرونباخ این پرسشنامه مقدار ۰/۸۳۰ را نشان می‌دهد که نشگر اعتبار درونی قابل قبول سوالات پرسشنامه بوده است این مقادیر به‌دست‌آمده در جدول (۲) با توجه به ابعاد سوالات نشان‌دهنده پایایی مطلوب ابزار است.

جدول ۲: نتایج پایایی ابعاد پرسشنامه

ابعاد سوالات پرسشنامه	مقدار آلفای کرونباخ
شناخت و آگاهی عمومی از بنا	۰/۷۶۵
تأثیرات اقتصادی و اجتماعی مرمت	۰/۸۰۲
تأثیرات کالبدی و زیرساختی مرمت	۰/۸۴۹
جذب بازدیدکنندگان و گردشگران	۰/۸۱۲
حفظ هویت تاریخی و فرهنگی در مرمت	۰/۸۰۴
جمع کل	۰/۸۳۰

(منبع: نگارنده)

حال، در بسیاری از شهرهای ایران، مرمت این آثار به فراموشی سپرده شده است [۲۲].

گردشگری نه تنها از نظر اقتصادی برای شهرها حائز اهمیت است، بلکه با ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری، حضور مردم در مناطق شهری و بهبود محیط اجتماعی و کالبدی شهر نیز همراه است. این صنعت باعث تقویت مشارکت گروه‌های اجتماعی مختلف در راستای جذب گردشگر و ارتقاء کیفی این بخش می‌شود [۲۳]. ارتقاء کیفیت صنعت گردشگری، مشارکت مردم بومی را در حفظ میراث فرهنگی افزایش داده و تأثیرات مثبت اقتصادی را به همراه دارد. علاوه بر این، تجربه‌های جدید و لذت‌بخشی برای گردشگران از طریق ارتباط با مردم بومی فراهم می‌شود و به درک عمیق‌تر مسائل فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و طبیعی منطقه کمک می‌کند [۲۴].

۳-۲ رابطه مرمت و صنعت گردشگری

مرمت و احیای بناها و بافت‌های تاریخی نقش کلیدی در توسعه گردشگری دارند. این فرایند باعث حفظ هویت فرهنگی و تاریخی و ایجاد جاذبه‌های گردشگری جدید می‌شود [۲۵]. بافت‌های تاریخی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین بخش‌های هویتی یک جامعه محسوب می‌شوند و به‌شدت تحت تأثیر ساختار اقلیمی و فرهنگی آن جوامع قرار دارند. این بافت‌ها به واسطه ارزش‌های کالبدی و فیزیکی خود، هویت شهری را تقویت کرده و موجب حیات، رشد و توسعه شهری می‌شوند. علاوه بر این، این بافت‌ها به‌عنوان جاذبه‌ای فرهنگی و تاریخی، اهمیت و جذابیت شهرها را دوچندان می‌کنند [۲۶].

در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، برنامه‌هایی به منظور احیا و مرمت بافت‌های تاریخی به‌عنوان یکی از استراتژی‌های کلیدی توسعه گردشگری تدوین و اجرا شده است. اهداف این برنامه‌ها شامل ارتقاء و بهبود کالبد تاریخی شهر، بهبود وضعیت اقتصادی افراد بومی و بهسازی عملکرد بافت‌های تاریخی از منظر نوسازی بوده است. در بهترین حالت، مرمت و احیای این بافت‌های فرسوده موجب افزایش گردشگران در این مناطق شده و به مرور زمان، توسعه پایدار صنعت گردشگری را به دنبال داشته است [۲۷].

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی-تحلیلی، علمی-مقایسه‌ای و همبستگی است. اطلاعات به دو روش کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شده است. در گام نخست، برای بررسی چارچوب نظری، از روش اسنادی و کتابخانه‌ای (مطالعه کتب، پایان‌نامه‌ها، تحقیقات و مقالات) و دیدگاه‌های متخصصان بهره گرفته شد. و در گام دوم، برای تحلیل تأثیرات مرمت بر ارتقاء کیفی گردشگری بوم‌گرا در عمارت قاسم‌آف بندر انزلی، از مطالعات میدانی و ابزار پرسشنامه استفاده گردید. برای بررسی عملی پژوهش، عمارت قاسم‌آف در بندر انزلی به‌عنوان مطالعه موردی انتخاب شد. این انتخاب به دلایلی نظیر موقعیت مکانی مطلوب (دسترسی به خیابان تاریخی سپه و هم‌جواری با کسبه محلی)،

در این میان از جمله بناهای تاریخی مهم این شهر، عمارت قاسم اوف است (شکل ۲، ۳) که در بافت قدیم انزلی، خیابان تاریخی سپه، قرار دارد. این خیابان از مهم‌ترین خیابان‌های احداث شده در دوره پهلوی اول است که در مجاورت بلوار ساحلی واقع شده و عمارت قاسم اوف به‌عنوان یکی از محدود بناهای باقی‌مانده از این دوره در آن قرار دارد. این بنا متعلق به خانواده قاسمیان، از تجار متمول محله، بوده که در میان هم‌عصران خود به قاسم اوف مشهور بودند.

شکل ۲: نمای اصلی بنای عمارت قاسم اوف (خیابان سپه)

شکل ۳: نمای جانبی بنای عمارت قاسم اوف (خیابان پیشوایی)

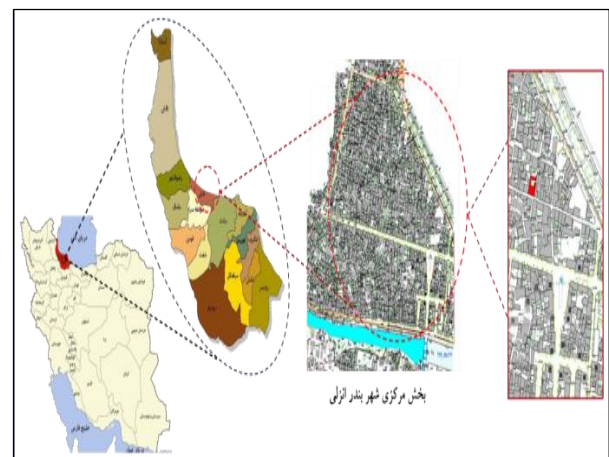
این عمارت از یک سمت به خیابان معروف سپه و از سمت دیگر به خیابان پیشوایی و آجودانی مشرف است (شکل ۴). با قدمتی بیش از ۸۰ سال می‌باشد در این بنا علی‌رغم وجود اتاق‌های بسیار در بخش میانی با تعبیه درها و پنجره‌هایی در آن‌ها، امکان ایجاد شرایط مساعد و کوران هوا را فراهم کرده‌اند. طراحی نما متناسب با جداره شهری و تزئیناتی نظیر سیمان بری از ویژگی‌های معماری این بنا محسوب می‌شود که به‌عنوان اثری ثبت شده در فهرست آثار ملی ایران، نیازمند حفاظت، احیا و مرمت است.

در این پژوهش، از نرم‌افزار SPSS به‌عنوان ابزار تحلیل آماری استفاده شده است. به‌منظور تعیین تاثیر مرمت بر ارتقاء کیفی گردشگری بوم‌گرا، چهار روش تحلیل آماری به کار گرفته شده است: تحلیل توصیفی، تحلیل همبستگی (با استفاده از روش‌های پیرسون و اسپیرمن)، تحلیل رگرسیون، و تحلیل مقایسه میانگین‌ها (آنووا). در این تحقیق، مرمت به‌عنوان متغیر مستقل و گردشگری بوم‌گرا به‌عنوان متغیر وابسته انتخاب گردیده‌اند. با توجه به هدف اصلی پژوهش که شناسایی شدت همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته است، و در روش رگرسیون نیز از معادله پیش‌بینی استفاده خواهد شد.

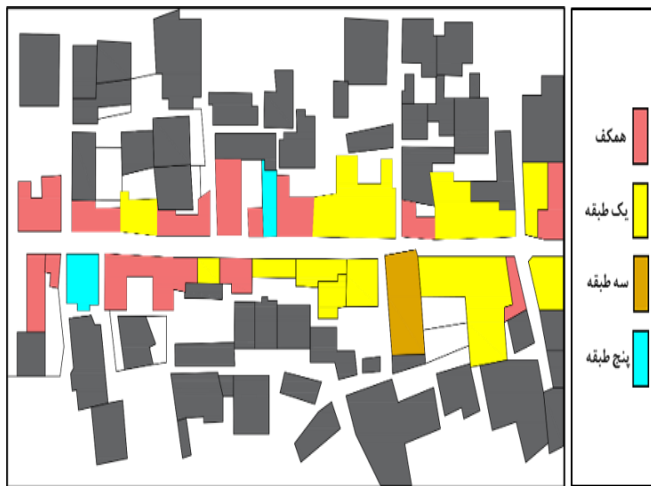
۱. محدوده مورد مطالعه

شهر تاریخی بندر انزلی، یکی از شهرستان‌های استان گیلان در شمال ایران است که در ۴۰ کیلومتری شمال رشت و در منطقه‌ای جلگه‌ای و ساحلی واقع شده است. این شهر با مساحتی بالغ بر ۲۷۵ کیلومتر مربع و سهم مساحت شهری ۴۹,۳۱ کیلومتر مربع، در طول جغرافیایی ۴۹ درجه و ۲۸ دقیقه و عرض جغرافیایی ۳۷ درجه و ۲۸ دقیقه قرار دارد و ارتفاع آن از سطح دریا منفی ۲۶ متر است [۲۸]. بندر انزلی به‌عنوان مهم‌ترین بندر سواحل جنوبی دریای خزر، دارای پیشینه‌ای تاریخی و فرهنگی غنی است که در اوایل قرن حاضر به دلیل همجواری با اروپا، تحت تاثیر تحولات معماری معاصر قرار گرفته است.

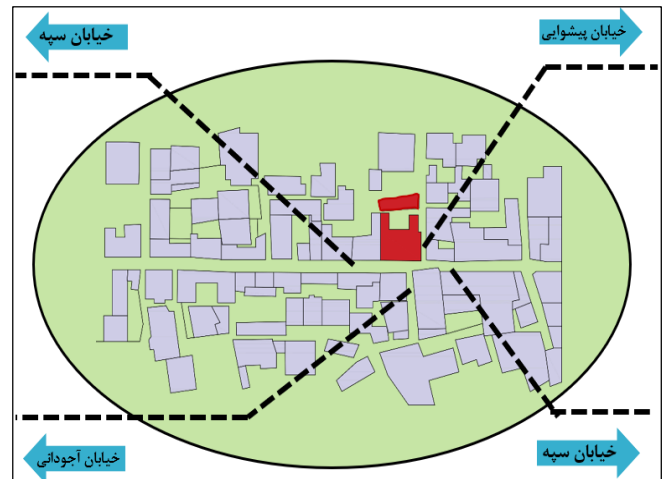
بندر انزلی یکی زیباترین شهرهای ایران از منظر جاذبه‌های گردشگری و زیست‌محیطی به شمار می‌آید (شکل ۱). از جمله جاذبه‌های طبیعی این شهر می‌توان به تالاب انزلی، دریا، ساحل و چمن‌زار که با یکدیگر تلاقی می‌کنند، اشاره کرد که منظره‌ای کم‌نظیر را خلق می‌کنند [۲۹]. همچنین، در دوره پهلوی اول، ساختمان‌هایی با کاربری‌های جدید در این شهر ساخته شد، از جمله عمارت بلدی، عمارت دادگستری، ساختمان موزیک و خیابان سپه که در کنار بلوار ساحلی قرار دارد، می‌باشد.

شکل ۱: موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

شکل ۶: بررسی همجواری های اطراف عمارت قاسم اوف از نظر تعداد طبقات

شکل ۴: موقعیت مکانی عمارت قاسم اوف

یافته‌ها و نتایج

۱. تحلیل توصیفی

نتایج تحلیل توصیفی پنج شاخص اصلی پرسشنامه که بر اساس ارزیابی‌های ۲۱۰ نفر از کسبه و ساکنین بومی و غیر بومی در محدوده عمارت قاسم‌اوف بندر انزلی انجام شده است، در جدول (۳) نشان داده شده است. این تحلیل به‌منظور پیش‌بینی تأثیرات مرمت بر ارتقای کیفی گردشگری بوم‌گرا و ارزیابی جنبه‌های مختلف اثرات آن انجام شده است. در این ارزیابی‌ها، وضعیت موجود عمارت قاسم‌اوف که در حال حاضر متروکه است، مورد توجه قرار گرفته و تأثیرات بالقوه مرمت بر آن پیش‌بینی شده است. برای هر شاخص، میانگین پاسخ‌ها، انحراف معیار، حداقل و حداکثر مقادیر، و همچنین بیشترین درصد انتخاب برای گزینه "خیلی زیاد" گزارش شده است. این داده‌ها به‌طور کلی برای تحلیل و ارزیابی تأثیرات مرمت بر جنبه‌های مختلف گردشگری بوم‌گرا و وضعیت فعلی عمارت مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

علاوه بر موارد ذکر شده در رابطه با همجواری‌های بنا، این عمارت، جدا از قرارگیری در خیابان سپه با کاربری تجاری، به‌عنوان بنایی تجاری-مسکونی شناخته می‌شود. در طبقه همکف این بنا، هشت واحد تجاری وجود دارد که با همجواری‌های خود کاملاً همخوانی دارد. وجود بافت تجاری در خیابان سپه، یکی از علل اصلی رفت‌وآمد و تردد افراد در این منطقه به شمار می‌رود. علاوه بر این، خیابان سپه به دلیل دارا بودن بافت تاریخی، همواره گردشگران بسیاری را به خود جذب می‌کند. این ویژگی، دلیلی بسیار مهم برای ضرورت احیای بافت تاریخی این عمارت است. مرمت این بنا می‌تواند تأثیر بسزایی در جذب و دعوت گردشگران داشته باشد.

در بررسی‌های انجام شده، (شکل ۵) نوع کاربری‌های اطراف سایت، واقع در مجاورت خیابان تاریخی سپه، را نمایش می‌دهد. همچنین، در (شکل ۶)، ارتفاع طبقات ساختمان‌های مجاور عمارت قاسم‌اوف به‌وضوح به تصویر کشیده شده است.

شکل ۵: بررسی همجواری های اطراف عمارت قاسم از نظر کاربری

جدول ۳: تحلیل آمار توصیفی پنج بُعد پرسشنامه

ابعاد سوالات پرسشنامه	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	بیشترین درصد
شناخت و آگاهی عمومی از بنا	۲۱۰	۲۲/۰۰	۲۷/۰۰	۲۵/۲۱۹۰	۱/۰۱۱۷۱	٪ ۸۰/۵۸
تأثیرات اقتصادی و اجتماعی مرمت	۲۱۰	۲۴/۰۰	۳۱/۰۰	۲۸/۷۶۱۹	۱/۰۸۹۵۲	٪ ۸۰/۱۰
تأثیرات کالبدی و زیرساختی مرمت	۲۱۰	۲۱/۰۰	۲۵/۰۰	۲۳/۹۹۵۲	۰/۸۸۳۱۱	٪ ۸۰/۴۸
جذب بازدیدکنندگان و گردشگران	۲۱۰	۲۴/۰۰	۳۰/۰۰	۲۸/۶۷۶۲	۱/۱۲۳۸۶	٪ ۷۸/۴۶
حفظ هویت تاریخی و فرهنگی در مرمت	۲۱۰	۲۱/۰۰	۲۷/۰۰	۲۵/۶۵۲۴	۱/۲۱۷۱۵	٪ ۷۸/۱۸
تعداد معتبر (به صورت فهرستی)	۲۱۰	-	-	-	-	-

(منبع: نگارنده)

در نهایت، میانگین این شاخص ۲۵/۶۵۲۴ و انحراف معیار ۱/۲۱۷۱۵ است. ۷۸/۱۸٪ از پاسخ‌دهندگان گزینه "خیلی زیاد" را انتخاب کرده‌اند. این نتایج پیش‌بینی می‌کنند که مرمت عمارت قاسم‌اوف باید به‌گونه‌ای انجام شود که هویت تاریخی و فرهنگی بنا حفظ گردد و مرمت به عنوان ابزاری برای ترویج ارزش‌های فرهنگی در نظر گرفته شود.

تحلیل پیش‌بینی تأثیرات مرمت عمارت قاسم‌اوف بر ارتقای کیفی گردشگری بوم‌گرا نشان می‌دهد که مرمت این بنا می‌تواند تأثیرات مثبتی بر جنبه‌های مختلف گردشگری بوم‌گرا داشته باشد. از افزایش آگاهی عمومی و بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی گرفته تا جذب گردشگران و حفظ هویت تاریخی، پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند که مرمت عمارت قاسم‌اوف به‌طور بالقوه می‌تواند به توسعه و تقویت گردشگری بوم‌گرا در بندر انزلی کمک کند.

۲. تحلیل همبستگی (پیرسون و اسپیرمن)

در تحلیل همبستگی، هدف ارزیابی وجود یا عدم وجود رابطه بین متغیرهای اصلی پژوهش است. این تحلیل به منظور تعیین شدت و جهت رابطه بین متغیرها و بررسی این موضوع انجام می‌شود که آیا با افزایش مرمت، کیفیت گردشگری بوم‌گرا نیز افزایش می‌یابد یا خیر. برای سنجش و اندازه‌گیری این رابطه، ضریب همبستگی محاسبه می‌شود که با استفاده از آن می‌توان میزان ارتباط مؤثر بین دو متغیر را مشخص کرد. در این تحقیق، به بررسی ارتباط مؤثر و تأثیرگذار مرمت بر گردشگری بوم‌گرا پرداخته شده است. برای محاسبه و اندازه‌گیری این دو متغیر که از نوع کمی هستند، از شاخص‌های توصیفی ضریب همبستگی رتبه‌ای پیرسون و ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن استفاده شده است. این ضرایب با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه و خروجی آن‌ها در قالب (جدول ۴) ارائه شده است:

۱-۱ شاخص شناخت و آگاهی عمومی از بنا

میانگین این شاخص برابر با ۲۵/۲۱۹۰ و انحراف معیار آن ۱/۰۱۱۷۱ است. ۸۰/۵۸٪ از پاسخ‌دهندگان گزینه "خیلی زیاد" را انتخاب کرده‌اند که نشان‌دهنده تمایل بالای افراد به افزایش آگاهی و شناخت عمومی از عمارت قاسم‌اوف پس از مرمت است. این داده‌ها پیش‌بینی می‌کنند که مرمت بنا می‌تواند نقش مؤثری در بالا بردن آگاهی عمومی از ارزش‌های تاریخی و فرهنگی آن ایفا کند.

۱-۲ شاخص تأثیرات اقتصادی و اجتماعی مرمت

میانگین این شاخص ۲۸/۷۶۱۹ و انحراف معیار آن ۱/۰۸۹۵۲ است. ۸۰/۱۰٪ از پاسخ‌دهندگان گزینه "خیلی زیاد" را انتخاب کرده‌اند، که نشان‌دهنده اهمیت قابل توجه تأثیرات اقتصادی و اجتماعی مرمت در ارتقای شرایط محلی و اقتصادی است. این نتایج پیش‌بینی می‌کند که مرمت عمارت قاسم‌اوف می‌تواند منجر به رونق اقتصادی منطقه، افزایش اشتغال و بهبود وضعیت اجتماعی در اطراف بنا شود.

۱-۳ شاخص تأثیرات کالبدی و زیرساختی مرمت

برای این شاخص، میانگین ۲۳/۹۹۵۲ و انحراف معیار ۰/۸۸۳۱۱ گزارش شده است. ۸۰/۴۸٪ از پاسخ‌دهندگان گزینه "خیلی زیاد" را انتخاب کرده‌اند. این داده‌ها پیش‌بینی می‌کنند که مرمت عمارت قاسم‌اوف می‌تواند به‌طور قابل توجهی وضعیت کالبدی و زیرساختی آن را بهبود دهد و زمینه‌ای مناسب برای توسعه گردشگری بوم‌گرا فراهم کند. بهبود زیرساخت‌ها می‌تواند به جذب بیشتر گردشگران و بازدیدکنندگان کمک کند.

۱-۴ شاخص جذب بازدیدکنندگان و گردشگران

میانگین این شاخص ۲۸/۶۷۶۲ و انحراف معیار ۱/۱۲۳۸۶ است. ۷۸/۴۶٪ از پاسخ‌دهندگان گزینه "خیلی زیاد" را انتخاب کرده‌اند که نشان‌دهنده اهمیت بالا برای جذب گردشگران و بازدیدکنندگان از طریق مرمت عمارت قاسم‌اوف است. این پیش‌بینی نشان می‌دهد که با مرمت بنا، عمارت قاسم‌اوف می‌تواند به یکی از مقاصد گردشگری مهم در منطقه تبدیل شود.

۱-۵ شاخص حفظ هویت تاریخی و فرهنگی در مرمت

۳. تحلیل آزمون رگرسیون

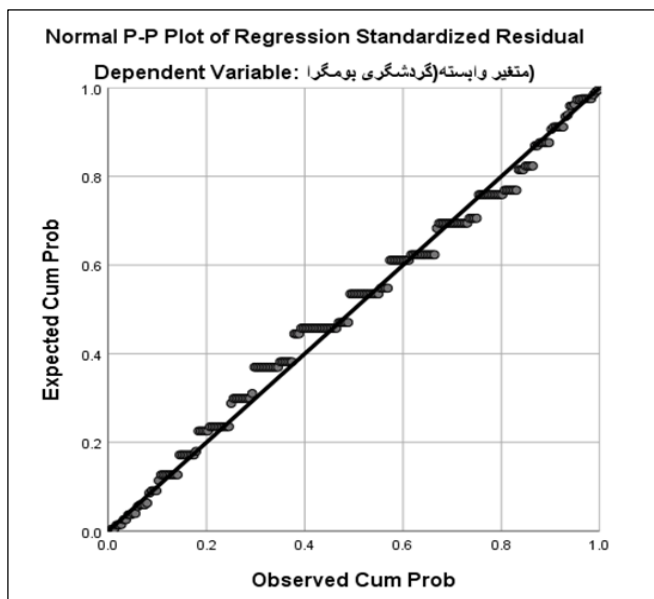
در تحلیل رگرسیون، ما تحلیل دقیق‌تری از تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته گردشگری بوم‌گرا انجام می‌دهیم. با توجه به (جدول ۶) که به نام جدول آنووا شناخته می‌شود و در خروجی رگرسیون معمولاً به‌عنوان مهم‌ترین جدول به شمار می‌آید، سطح معناداری (sig) مقداری کمتر از ۰/۰۰۵ دارد که بدین معنی است که مرمت می‌تواند رابطه‌ای معنادار با گردشگری بوم‌گرا داشته باشد.

جدول ۶: تفسیر آنووا رگرسیون از نرم افزار spss

مدل	رگرسیون	باقی مانده‌ها	مجموع
مجموعه مربعات	۵۰۱/۸۹۱	۱۹۴/۰۳۳	۶۹۵/۹۲۴
درجه آزادی	۱	۲۰۸	۲۰۹
میانگین مربعات	۵۰۱/۸۹۱	۰/۹۳۳	-
آماره	۵۳۸/۰۲۰	-	-
سطح معناداری	۰/۰۰۰ ^b	-	-

(منبع: نگارنده)

در ادامه با بررسی (نمودار ۱) زیر، این نتیجه حاصل می‌شود که مرمت و گردشگری بوم‌گرا رابطه‌ای پایایی با یکدیگر دارند. به این معنا که هرچقدر مرمت یک بنای تاریخی در جهت مثبت‌تری پیش رود، به همان نسبت جذب گردشگری بوم‌گرا نیز افزایش می‌یابد.

نمودار ۱: رابطه پایایی مرمت و گردشگری بوم‌گرا از نظر تحلیل رگرسیون (منبع: نگارنده)

جدول ۴: ضریب رتبه‌ای پیرسون خروجی از نرم افزار spss

ضریب پیرسون		متغیر وابسته	متغیر مستقل
ضریب همبستگی پیرسون	۱	(گردشگری بوم‌گرا)	۰/۸۴۹
	-		۰/۰۰۰
	۲۱۰		۲۱۰
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۸۴۹	(مرمت)	۱
	۰/۰۰۰		-
	۲۱۰		۲۱۰

(منبع: نگارنده)

همان‌طور که در (جدول ۴) مشاهده می‌کنید، مقدار ضریب پیرسون بین گردشگری بوم‌گرا و مرمت مثبت است. این بدان معناست که این دو متغیر رابطه‌ای مستقیم و تأثیرگذار با یکدیگر دارند. مقدار این شاخص برابر با ۰/۸۴۹+ است که نشان‌دهنده وجود یک رابطه قوی بین دو متغیر مرمت و گردشگری بوم‌گرا است.

با توجه به (جدول ۵) مقدار ضریب اسپیرمن بین گردشگری بوم‌گرا و مرمت مثبت است و عدد ۰/۸۴۹+ نشان‌دهنده رابطه‌ای معنادار و عمیق بین دو متغیر مرمت و گردشگری بوم‌گرا می‌باشد.

جدول ۵: ضریب رتبه‌ای اسپیرمن خروجی از نرم افزار spss

ضریب اسپیرمن		متغیر وابسته	متغیر مستقل
ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	(گردشگری بوم‌گرا)	۰/۸۴۲**
	۰		۰/۰۰۰
	۲۱۰		۲۱۰
ضریب همبستگی	۰/۸۴۲**	(مرمت)	۱/۰۰۰
	۰/۰۰۰		۰
	۲۱۰		۲۱۰

(منبع: نگارنده)

در هر دو جدول (۴، ۵)، آزمون مربوط به معناداری ضریب همبستگی نیز انجام شده است. با توجه به بسیار کوچک بودن مقدار sig در هر دو مورد، معناداری میزان همبستگی این دو متغیر تأیید می‌شود. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که این نمونه، ارتباط بین مرمت و گردشگری بوم‌گرا را به شکلی معنادار و مؤثر ارائه کرده است.

۴. تحلیل آزمون مقایسه میانگین ها (آنووا)

تحلیل مقایسه میانگین ها (آنووا) برای تعیین این است که آیا میان میانگین های متغیر مستقل تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر. باید توجه داشت که آنووا صرفاً این اطلاعات را ارائه می دهد که حداقل بین دو گروه اختلاف معناداری وجود دارد، اما مشخص نمی کند که این دو گروه کدام هستند. یکی از روش های سنجش و انجام آزمون برابری واریانس ها، استفاده از آمار لوین است. در (جدول ۷) مشاهده می شود که سطح معناداری آزمون لوین (Sig) بیشتر از ۰/۰۵ است. بنابراین، فرض برابری گروه های مختلف متغیرهای مستقل و وابسته تأیید می شود.

جدول ۷. تفسیر خروجی آزمون لوین از نرم افزار spss

متغیر وابسته (گردشگری بومگرا)	آماره لوین	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
براساس میانگین	۱/۵۷۵	۱۱	۱۹۷	۰/۱۰۹
براساس میانه	۱/۱۶۲	۱۱	۱۹۷	۰/۳۱۶
براساس میانه و با درجات آزادی اصلاح شده	۱/۱۶۲	۱۱	۱۷۰/۱۸۲	۰/۳۱۷
براساس میانگین برش خورده	۱/۵۷۹	۱۱	۱۹۷	۰/۱۰۷

(منبع: نگارنده)

با توجه به (جدول ۸) که نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) را نمایش می دهد و یکی از روش های کلیدی در ارزیابی تفاوت میانگین ها در گروه های مختلف است. این تحلیل با تمرکز بر ستون آماره (F) و مقدار سطح معناداری (Sig) در ستون آخر، اطلاعات ارزشمندی ارائه می کند. با توجه به اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است، می توان نتیجه گرفت که تفاوت میانگین ها در گروه های مورد بررسی از لحاظ آماری معنادار است. این یافته نشان دهنده تأثیر قابل توجه متغیر مرمت بر گردشگری بومگرا است و فرض برابری میانگین ها رد می شود.

جدول ۸. تفسیر آنووا از نرم افزار spss

متغیر وابسته (گردشگری بومگرا)	بین گروه ها	درون گروه ها	مجموع
مجموع مربعات	۵۰۵/۸۳۸	۱۹۰/۰۸۶	۶۹۵/۹۲۴
درجه آزادی	۱۲	۱۹۷	۲۰۹
میانگین مربعات	۴۲/۱۵۳	۰/۹۶۵	-
آماره	۴۳/۶۸۶	-	-
سطح معناداری	۰/۰۰۰	-	-

(منبع: نگارنده)

نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان می دهد که مرمت عمارت قاسم اوف در بندر انزلی تأثیر چشمگیری بر ارتقای کیفیت گردشگری بومگرا و توسعه پایدار منطقه خواهد داشت. تحلیل های آماری، از جمله همبستگی و رگرسیون، بیانگر تأثیر مثبت این مرمت در ابعاد مختلف گردشگری، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. احیای این بنای تاریخی نقشی کلیدی در افزایش آگاهی عمومی از ارزش های فرهنگی و تاریخی ایفا کرده و زمینه بهبود زیرساخت های گردشگری و حفظ هویت تاریخی منطقه را فراهم می کند.

یافته های تحقیق نشان می دهد که مرمت این عمارت به جذب گردشگری کمک شایانی می کند. این اقدام علاوه بر ایجاد فرصت های شغلی جدید و رونق کسب و کارهای محلی، تأثیرات قابل توجهی در بهبود معیشت ساکنان منطقه خواهد داشت. از منظر اجتماعی، مرمت بنا با تقویت روابط اجتماعی و ارتقای مشارکت محلی، بستر مناسبی برای توسعه تعاملات محلی و گسترش فعالیت های فرهنگی ایجاد می کند.

بر اساس این نتایج، مرمت بناهای تاریخی همچون عمارت قاسم اوف می تواند الگویی برای توسعه پایدار گردشگری در سایر مناطق باشد. این امر نه تنها به حفظ میراث فرهنگی کمک می کند، بلکه با ایجاد مزایای اقتصادی و اجتماعی، کیفیت زندگی ساکنان محلی را بهبود می بخشد.

راهکارهای پیشنهادی:

۱. تمرکز بر حفظ اصالت تاریخی بنا: در فرآیند مرمت باید اصالت و هویت تاریخی عمارت حفظ شود تا از آسیب به ارزش های فرهنگی آن جلوگیری شود.

۲. توسعه زیرساخت های گردشگری: بهبود امکانات رفاهی و دسترسی های مرتبط با بنا می تواند تجربه گردشگری را ارتقا داده و به جذب گردشگران بیشتر کمک کند.

۳. افزایش آگاهی عمومی: اجرای برنامه های آموزشی و فرهنگی برای افزایش شناخت جامعه نسبت به اهمیت میراث فرهنگی ضروری است.

۴. حمایت از کسب و کارهای محلی: تقویت همکاری میان پروژه های مرمتی و کسب و کارهای محلی می تواند به ایجاد فرصت های شغلی پایدار منجر شود.

۵. تقویت مشارکت مردمی در حفاظت از بنا: جلب مشارکت جامعه محلی در فرآیند مرمت و مدیریت بنا به تقویت حس تعلق و حفاظت بهتر از این میراث ارزشمند کمک می کند.

در نهایت، این تحقیق می تواند به عنوان الگویی برای مطالعات مشابه در سایر مناطق مورد استفاده قرار گیرد و راهکارهای مؤثری برای توسعه پایدار گردشگری و حفاظت از میراث فرهنگی ارائه دهد.

مشارکت نویسندگان

انجام کارهای میدانی و نگارش کلی مقاله و پیشنهاد عنوان مقاله، بازخوانی، اصلاح و راهنمایی کلی مقاله، تأیید روایی پرسشنامه، تجزیه و تحلیل یافته ها و همچنین کلیه مکاتبات بر عهده نویسنده نخست مقاله می باشد.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

منابع

- <https://ocs.editorial.upv.es/index.php/HERITAGE/HERITAGE2022/paper/view/15145>
- [9] Nikdast, M., Adibzadeh, B., Khan mohammadi, M., & Salehi Marzijerani, S. (2024). Empowerment: A Model for Sustainable Restoration and Revitalization of Iran's Historical Fabrics. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 17(47), 73–89. (Persian). <https://www.magiran.com/p2780692>
- [10] Haghlesan, M., & Arbabi Bostanabad, S. (2022). The Impact of Tourism on Sustainable Urban Development from an Economic Perspective: Case Study of Bostanabad County. *Urban Economy and Planning*, 4(1), 130–142. (Persian). https://www.juep.net/article_168782.html?lang=en
- [11] Kashani Jou, Kh. (2023). Examining Strategies for Enhancing Environmental Quality and Optimal Utilization of the Abbasabad Cultural-Tourism Zone. *Quarterly Journal of Urban and Regional Development Planning*, 8(25), 43–79. (Persian). https://urdp.atu.ac.ir/article_15201.html?lang=en
- [12] Shateri Vayghan, A., Dabdabeh, M., & Kohiyazadeh, V. (2020). Fundamentals of Urban Historical Fabric Restoration. *Shabak*, 6(1, Issue 52), 183–192. (Persian). SID. <https://sid.ir/paper/522583/fa>
- [13] Ahadnejad, M., Heidari, M. T., & Mahrami, S. (2020). Social Regeneration of Historical Fabrics with an Urban Tourism Approach (Case Study: Historical Fabric of Zanjan City). *Quarterly Journal of Geography (Regional Planning)*, 10(39), 947–960. (Persian). https://www.jgeogeshm.ir/article_117807.html
- [14] Mohammadzadeh, A. (2020). Revitalization of Urban Historical Fabrics Lotfi with a Tourism-Oriented Approach. *Shabak*, 6(6, Issue 57), 65–73. (Persian). <https://sid.ir/paper/525407/fa>
- [15] Eskandarzadeh, S. (2017). The Historical Texture of Asileh: The Mutual Relation of Tourism Industry and Local Landscape. *Art and Eastern Civilization*, 5(17), 15–22. (Persian). https://www.jaco-sj.com/article_59518.html?lang=en
- [16] Eskandari Moghadam, M., & Mahdavi, A. (2016). Tourism Development for Enhancing Urban Environmental Quality While Preserving and Strengthening the Historical Approach. In *The Second National Conference on Culture, Tourism, and Urban Identity*, Kerman. (Persian). <https://civilica.com/doc/708656>
- [17] Thomas, B. (2022). Ecotourism: A Sustainable Development Connect to Nature and A Strategy for Balancing Economic
- [1] Zhang, F., Lv, Y., & Sarker, M. N. I. (2024). Resilience and recovery: A systematic review of tourism governance strategies in disaster-affected regions. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 103, 104350. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2212420924001122>
- [2] Freitas, I. V. de, & Koskowski, M. R. (2021). Heritage and Sustainable Development: Capacity Building through Tourism. 113-131. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.1201/9781003034391-6/heritage-sustainable-development-capacity-building-tourism-isabel-vaz-de-freitas-micha%C5%82-ryszard-koskowski>
- [3] Mendes, M. P., Torres-González, M., Valença, J., & Silva, A. (2022). The Maintenance of Monuments as the Main Trigger to Negative Feelings in Tourists. *Buildings*, 12(12), 2153-2153. <https://www.mdpi.com/2075-5309/12/12/2153>
- [4] Mazzetto, S. (2023). Heritage conservation and reuses to promote sustainable growth. *Materials Today: Proceedings*, 85, 100-103. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214785323028948?via%3Dihub>
- [5] Wang, C. (2021). Overview of tourism industry research based on data software analysis. 253, 2034. https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2021/29/e3sconf_eem2021_02034/e3sconf_eem2021_02034.html
- [6] Surui, N. P. (2023). The Impact of Tourism Development on Community Quality of Life (QoL). *Advances in Hospitality, Tourism and the Services Industry (AHTSI) Book Series*, 234-249. <https://www.igi-global.com/gateway/chapter/322427>
- [7] Ferdowsi, S., Aghandeh, M. A., & Babaei, Y. (2019). An Analysis of Risks and Hazards in Tourism Destinations: Case Study of Bandar Anzali. *Journal of Urban Ecology Research*, 2(20), 13–26. (Persian). https://grup.journals.pnu.ac.ir/article_7075.html?lang=en
- [8] Mattone, M., & Frullo, N. (2022). Preservation and promotion of the cultural heritage through University, public administration, and community engagement. *Proceedings HERITAGE 2022 - International Conference on Vernacular Heritage: Culture, People and Sustainability*, (1), 66.

- Journal Name, 8(1), 167–177. https://www.mir-nayka.com/jour/article/view/732?locale=en_US
- [24] Scheyvens, R., Carr, A., Movono, A., Hughes, E., Higgins-Desbiolles, F., & Mika, J. P. (2021). Indigenous tourism and the sustainable development goals. *Annals of Tourism Research*, 90, 251-260. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738321001389?via%3Dihub>
- [25] Jelinčić, D. A., & Mansfeld, Y. (2019). Applying Cultural Tourism in the Revitalisation and Enhancement of Cultural Heritage: An Integrative Approach. 35-43. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-10612-6_3
- [26] Navickienė, E. (2020). Context as a creative toolkit for architectural design: perspectives of management and sustainable development of urban heritage. 13(2), 406-418. <https://journals.vilniustech.lt/index.php/CS/article/view/11666>
- [27] Anwer, A., Arif, A. M., & Hameed, A. (2022). Restoration and Rehabilitation of Traditional Heritage for Sustainable Tourism Development: A Case Study of Tehjian Heritage Market, Neelum Valley, Azad Jammu and Kashmir. *Global Economics Review*, 11(1), 90-101. <https://www.gerjournal.com/article/restoration-and-rehabilitation-of-traditional-heritage-for-sustainable-tourism-development-a-case-study-of-tehjian-heritage-market-neelum-valley-azad-jammu-and-kashmir>
- [28] Afraakhteh, H., & Aghaei Zadeh, E. (2011). Rural Migration in Iran and the Dominance of Recession Factors: Case Study of Bandar Anzali County. *Journal of Housing and Rural Environment*, 13(3), 71–84. (Persian). <https://jhre.ir/article-1-18-en.html>
- [29] Zargham, H., & Haji Mohammad Amini, S. (2011). Feasibility of Tourism Cluster Development Case Study: Anzali City, Iran. *Tourism Studies Quarterly*, 5(1), 14–93. (Persian). <https://www.magiran.com/p931281>
- Growth, Socio-Cultural Development and Conservation. *APJAET - Asia Pacific Journal of Advanced Education and Technology*, 1(1), 64-72. <https://www.apjaet.com/ecotourism-a-sustainable-development-connect-to-nature-and-a-strategy-for-balancing-economic-growth-socio-cultural-development-and-conservation-2/>
- [18] Naghshpour, S., & Sergi, B. S. (2018). Tourism as panacea of development. 256-274. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315627373-14/tourism-panacea-development-shahdad-naghshpour-bruno-sergi>
- [19] Reos-Llinares, Á., García-Doménech, S., & de la Fuente Marcos, C. (2022). La sostenibilidad del patrimonio urbano. Estudio de caso en Altea y La Vila Joiosa (Alicante, España). 25(45), 64-75. <https://revistas.ubiobio.cl/index.php/RU/article/view/5101>
- [20] Andajani, K., Pratiwi, Y., Yati, S., & Indrawati, S. (2018). Development of Tourism Industry and National Economic Security. *Journal of Business Management*, 6(1), 1-5. <https://pubs.sciepub.com/jbms/6/1/1/index.html>
- [21] Valcic, I., Markovic, S., & Kljaic Šebrek, J. (2020). Application of ecoserv model in service quality measurement: case study of national parks in croatia. 42, 97-104. <https://eraz-conference.com/eraz-s-p-2020-109/>
- [22] Ashrafi, P., Ostad-Ali-Askari, K., Ashrafi, A.-H., Jabal-Ameli, A., & Eslamian, S. (2020). Investigation of Changes in the Structure of Isfahan City in Ancient Texture, Iran. *American Journal of Engineering and Applied Sciences*, 13(2), 204-223. <https://thescipub.com/abstract/10.3844/ajeassp.2020.204.223>
- [23] Shchipanova, D. G., Burkaltseva, D. D., Osmanova, E. U., & Yanovskaya, A. A. (2017). The role and influence of the tourism industry of the Crimean region on economic development.

در فایل بدون نام، این بخش حذف شود

AUTHOR(S) BIOSKETCHES

Hashemi koli, M., Department of Architectural Engineering, Faculty of Technical and Engineering, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

✉ mohammad.hashemi1440@gmail.com

 0009-0002-1494-6895

✉ **Rashid Kalouyer. H.**, Associate Professor Department of Architecture, Faculty of Technical and Engineering, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

✉

این قسمت توسط نشریه تکمیل می‌گردد:

HOW TO CITE THIS ARTICLE

 <http://doi.org/10.52547/joc.15.60.6>
 <http://joc.inio.ac.ir/article-1-1842-fa.html>
 <https://orcid.org/0009-0002-1494-6895>

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.